

Co oko nevidí na Jüttnerově glóbu z roku 1839

Eva Štefanová¹, Miroslav Čábelka¹, Eva Novotná²

¹Katedra aplikované geoinformatiky a kartografie, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova

²Mapová sbírka, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova

Obr. 1: Restaurovaný Jüttnerův glób z fondu Mapové sbírky PŘF UK

Zemský glóbus nazvaný Erdkugel o průměru 62,4 cm, obvodu 165 cm a výšce okolo 115 cm je datován rokem 1839 (obr. 1). Je vytvořen v měřítku 1 : 21 000 000. Josef Jüttner vydal dílo ve Vídni. Jako rytci jsou uvedeni Bernhard Bitter a Johann David, vídeňský rytec. Glóbová koule je sádrová, polepená papírovými glóbovými dílky. Stojanem je dřevěná lakovaná trojnožka na kolečkách. Zeměkouli obepíná mosazný poledníkový kruh s vyrytou stupnicí. Vybavení doplňuje vertikální dřevěný kruh s kalendářem a znameními zvěrokruhu. Glóbus byl restaurován v roce 2016 Miroslavem Širokým.

Obr. 4: Území Neznámé země

Území Neznámé země (Unbekannte Laender) je zobrazeno v oblasti afrického kontinentu (obr. 4).

Překvapivě jsou zde zapsány (nikoli zakresleny) informace o výskytu žiraf (**Ebene voller Giraffen**) v jižní Africe (obr. 4).

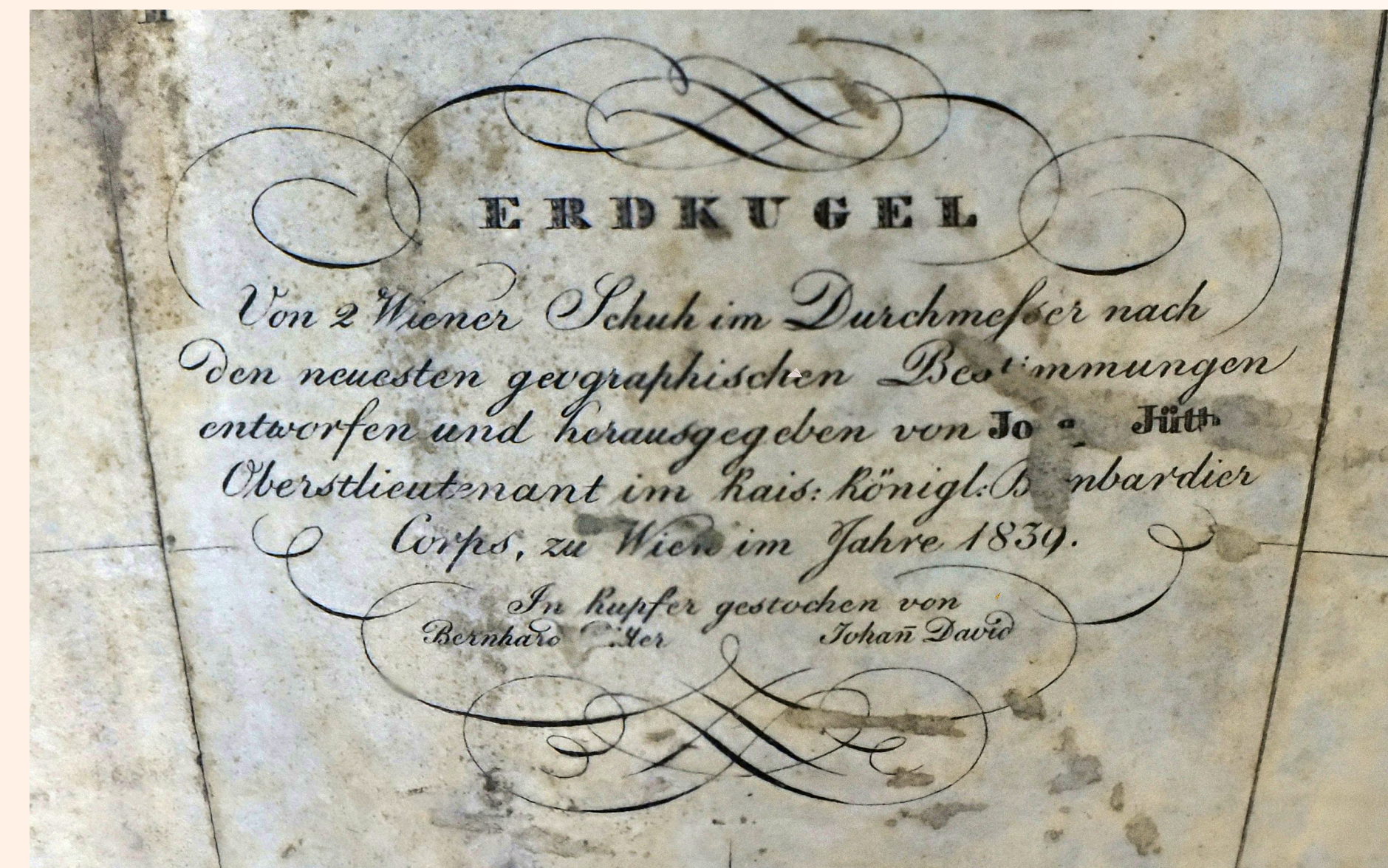
Zejména na pobřeží jsou popisy přístavů tak husté, že připomínají staré portulánové mapy (obr. 4).

Na glóbu jsou zaneseny **zeměpisné objevy**. Lze zde nalézt například následující zápisy:

von Barentz 1596 entdeckt (obr. 3), Neu Seeland von Abel Tasman entdeckt 1642, Neu Georgie. Entdeckt von Roche 1675, wieder aufgesucht von Cook 1775 u. Bellingshausen 1819.

Obr. 3: Příklad zápisu zeměpisného objevu „von Barentz 1596 entdeckt“

Obr. 2: Německy psaná kartuše

Přepis německy psané názvové a autorské kartuše (obr. 2)

ERDKUGEL von 2 Wiener Schuh im Durchmesser nach den neuesten geographischen Bestimmungen entworfen und herausgegeben von Joseph Jüttner Oberstlieutenant im Kais Königl. Bombardier Corps; in Kupfer gestochen von Bernhard Bitter und Joh. David.

Zeměkoule 2 vídeňských kroků v průměru podle nejnovějších geografických určení navrhl a vydal Josef Jüttner, podplukovník dělostřelectva; do mědi vyryli Bernhard Bitter a Joh. David.

Přerušované čáry (obr. 5) zobrazují státní hranice a ukazují soudobé geopolitické rozdělení světa.

Na glóbu je možné rozpoznat německé popisy zeměpisných názvů.

Toponyma v Evropě (obr. 6) jsou tak přesycená, že jsou téměř nečitelná. Autor evidentně směřoval k úplnosti.

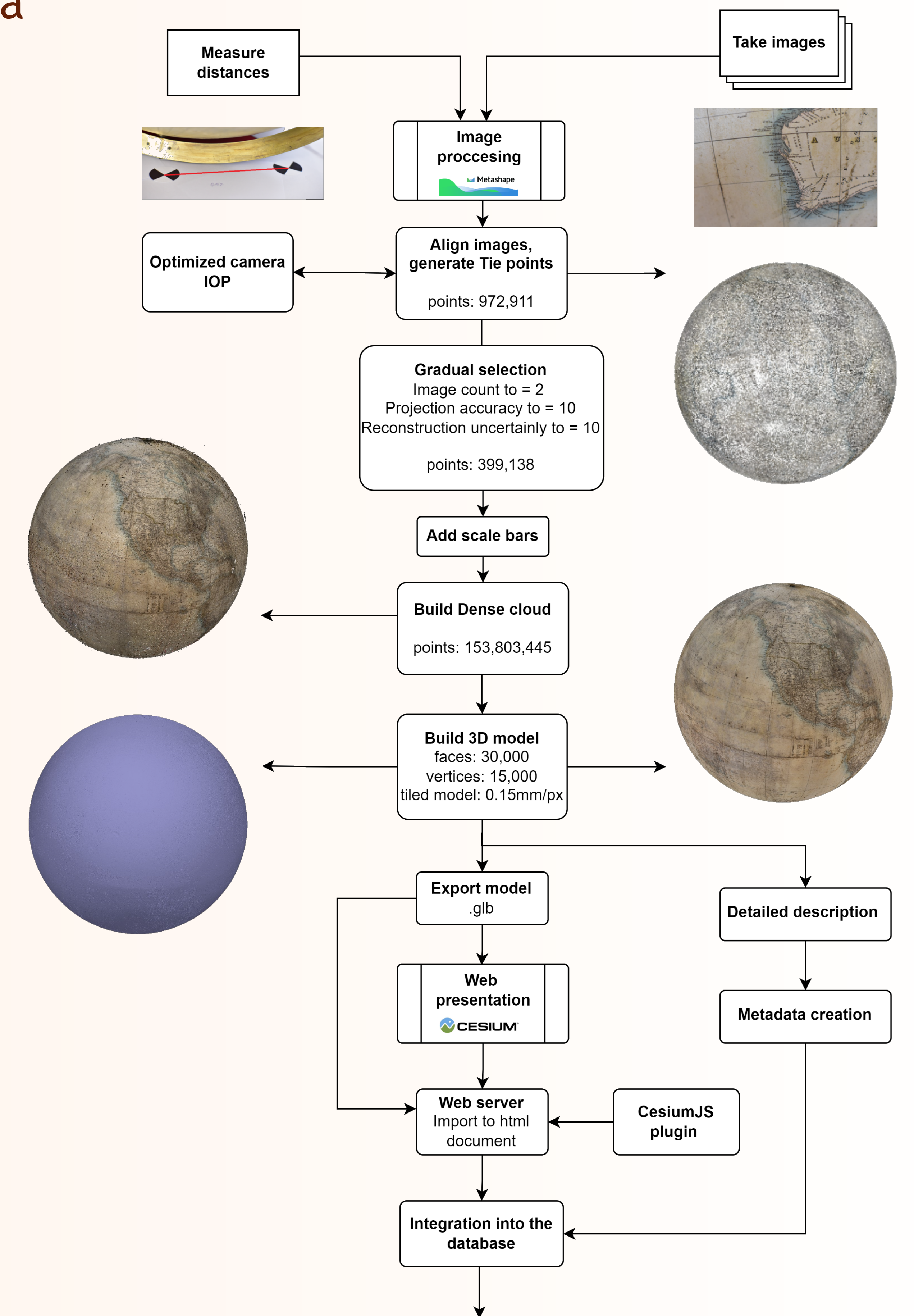

Obr. 5: Ukázka hraničních přerušovaných čar

Jüttnerův glób byl pro účely snazší interpretace digitalizován a byl vytvořen jeho 3D model (viz schéma).

3D model glóbu je zpřístupněn na webu Mapové sbírky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy.

Obr. 6: Přesycená toponyma v Evropě

GLOBES of Map Collection of Charles University				
View/link	More info	Name	Author's Data	Date of Issue
	Info	Erdkugel	Jüttner, Josef 1775-1848	1839

Postup zpracování digitalizace, vizualizace a zpřístupnění glóbu